

**Κατασκευάζοντας γέφυρες για τη μετάβαση
από το δημοτικό στο γυμνάσιο:
Η πιλοτική εφαρμογή στο 5ο Δημοτικό
Σχολείο Καρδίτσας**

**ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΩΤΟΥΛΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ,
ΕΛΠΙΔΑ ΜΠΑΣΔΕΚΗ, ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Στο νέο περιβάλλον (1)

- Πτώση επιδόσεων στα πρώτα τρίμηνα της φοίτησης στο γυμνάσιο
- Καθήλωση επιδόσεων για κάποια παιδιά
- Εσφαλμένη εικόνα για το γυμνάσιο λόγω κακής ενημέρωσης
- Εφηβεία: το μεγάλο αίνιγμα
  - Είσοδος σε διαφορετική χρονική στιγμή
  - Διαφορετικός ρυθμός
  - Διαφορετική ένταση
  - Σωματικές αλλαγές και συναισθηματική αστάθεια

Στο νέο περιβάλλον (2)

- Ακος (2002): Το νέο περιβάλλον χαρακτηρίζεται από άγνωστα πρόσωπα μαθητών αλλά και εκπαιδευτικών και απαιτεί συμπεριφορές προσαρμοσμένες σε νέους κανόνες και προσδοκίες
- Σίσκος & Παπαϊωάννου (2007): 572 μαθητές που φοιτούσαν σε 10 διαφορετικά σχολεία της Βορείου Ελλάδας – οι μαθητές της α' γυμνασίου ξεκινούσαν με σημαντική υποβάθμιση της αυτοεκτίμησής τους σε ό,τι αφορά τις φυσικές τους ικανότητες, τα μαθηματικά, τις σχέσεις τους με τους γονείς και το σχολείο, ενώ στο μόνο τομέα που καταγράφηκε βελτίωση ήταν η εικόνα τους για τη φυσική τους εμφάνιση
- Anderman (1996), Harter (1981), Simmons & Blyth (1987): κίνητρα και στάσεις απέναντι στο σχολείο τείνουν πτωτικά κατά τη μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο

Προσπάθειες Υποστήριξης Μετάβασης

- Δημιουργία μικρότερων κοινοτήτων στο σχολείο με διακριτά ενδιαφέροντα
- Χρήση ομαδικής διδασκαλίας
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών
- Ελαχιστοποίηση της παρακολούθησης και του ελέγχου
- Προαγωγή της σχέσης εκπαιδευτικού μαθητή
- Συμβουλευτικά προγράμματα οργανωμένα από τους εκπαιδευτικούς

Εκπαιδευτική πραγματικότητα στην Ελλάδα

- Κοινά βιβλία
- Κοινό αναλυτικό πρόγραμμα και κοινές οδηγίες εφαρμογής
- Δυσκολία του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου να τροποποιήσει το πρόγραμμα λειτουργίας του σχολείου
- Δυσκολία επιλογής σχολείου καθώς υφίσταται συγκεκριμένη χωροταξική κατανομή
- Ύπαρξη στεγανών μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων που παρά το γεγονός πως είναι «εικονικές» κατασκευές, δεν ευνοούν τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μια και οι στάσεις και οι θεωρήσεις τους απέναντι σε βασικά στοιχεία της εργασίας τους διαφέρουν ριζικά

Ανάγκη πραγματοποίησης του πιλοτικού

- Απουσιάζουν προτάσεις υποστήριξης της μετάβασης
- Κάποια παιδιά αντιμετωπίζουν την απόσταση από τη μία βαθμίδα στην άλλη «χάσμα»
- Ασυνέχεια παρά συνέχεια στην εκπαίδευση
- Η πολιτεία προτείνει διαδικασίες ομαλούς μετάβασης από την προδημοτική στη δημοτική εκπαίδευση
- Υποστήριξη όλων των μαθητών

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

- Μελέτη Περίπτωσης καθώς αφορά συγκεκριμένες σχολικές μονάδες
- Πιλοτική Εφαρμογή

		ΤΜΗΜΑΤΑ			ΣΥΝΟΛΟ
		ΣΤ1	ΣΤ2	ΣΤ3	ΣΥΝΟΛΟ
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	9	8	9	26
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	5	7	7	19
ΣΥΝΟΛΟ		14	15	16	45

Ερωτηματολόγιο τύπου Likert (5/βαθμο)

30 Προτάσεις που αφορούσαν (Cronbach Alpha=0,82)

- α) Αποχωρισμός με ήδη φίλους και συμμαθητές λόγω της αλλαγής σχολείου
- β) Άγνωστα παιδιά που θα είναι οι νέοι συμμαθητές
- γ) Νέο διδασκτήριο ως κτήριο
- δ) Βαθμολόγηση μέσω διαγωνισμάτων
- ε) Το γεγονός πως κάθε αντικείμενο διδάσκεται από διαφορετικό καθηγητή
- στ) Ανταγωνισμός για βαθμολογία
- ζ) Απαιτήσεις για επιδόσεις και για πτυχία ξένων γλωσσών
- η) Νέο τυπικό συμπεριφοράς
- θ) Αποβολές
- ι) Απουσίες
- ια) Οικονομικές απαιτήσεις για τη φοίτηση στο γυμνάσιο
- ιβ) Αποφάσεις για επαγγελματική αποκατάσταση

Διαδικασία παρέμβασης

- Τοποθέτηση στις προτάσεις του ερωτηματολογίου: επώνυμη τοποθέτηση, παραδείγματα, ανάγνωση των ερωτήσεων από τον εκπαιδευτικό
- Συζήτηση και διαπραγμάτευση των απαντήσεων αρχικά σε επίπεδο τμήματος και στη συνέχεια σε επίπεδο τάξης. Παραγωγή ιστογραμμάτων.
- Επαφή με ΚΕΣΥΠ – Οργάνωση επισκέψεων στο 3 & 4 γυμνάσιο Καρδίτσας: ενημέρωση από τα γυμνάσια για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, τις ευκαιρίες, τις διαδικασίες, τη δομή, τη φοίτηση.
- Παρακολούθηση μαθημάτων στα γυμνάσια
- Ενημερωτική συνάντηση – εργαστήριο για τους γονείς των παιδιών
- Συνεδρία με κάθε τμήμα ξεχωριστά – ανακεφαλαίωση όσων ακούστηκαν, διαδραστικές δραστηριότητες
- Ειδική ενημέρωση για τα παιδιά με νοητική καθυστέρηση

Κατηγοριοποίηση προτάσεων ερωτηματολογίου

1. Αντιλήψεις τους απέναντι στους εκπαιδευτικούς (πρ. 7, 25)
2. Αντιλήψεις απέναντι στη βαθμολογία (πρ. 4, 5, 6, 17, 19, 21, 24)
3. Αντιλήψεις απέναντι στις απαιτήσεις που τους προβάλλονται και τους επιβάλλονται (πρ. 11, 27, 28, 29, 30): αρίστευση, επιλογή επαγγέλματος, φοίτηση σε φροντιστήρια, λήψη πτυχίων ξένων γλωσσών, προσδοκίες άλλων
4. Αντιλήψεις απέναντι στις κοινωνικές τους σχέσεις (πρ. 1, 2, 8, 12, 13, 18, 20, 22, 26): νέες γνωριμίες, ενδεχόμενο επιβάρυνσης του οικογενειακού προϋπολογισμού, υιοθέτηση νέας συμπεριφοράς
5. Αντιλήψεις απέναντι στο σχολείο (πρ. 3, 9, 10, 14, 15, 16, 23): διδακτήριο, απουσίες, αποβολές

Paired t-test

- Στατιστικώς σημαντικές διαφορές από τη σύγκριση των ζευγαριών προέκυψαν στις:
- 2 ($t=3,450, p=0,001$) Θα στενοχωριέμαι όταν σκέφτομαι πως θα χωρίσω με κάποια παιδιά από την τάξη μου
- 4 ($t=2,120, p=0,040$) Έχω ακούσει πως οι καθηγητές βαθμολογούν σύμφωνα με το πώς γράφεις στα διαγωνίσματα και αυτό με αγχώνει
- 6 ($t=2,629, p=0,012$) Ο ανταγωνισμός για τη βαθμολογία με κάνει να αισθάνομαι άσχημα
- 8 ($t=3,032, p=0,004$) Μπορώ να τα καταφέρω μια χαρά στις σχέσεις μου με τα άλλα παιδιά
- 15 ($t=2,950, p=0,005$) Φοβάμαι τις αποβολές
- 16 ($t=3,136, p=0,003$) Δεν ξέρω πώς πρέπει να συμπεριφέρομαι για να μην πάρω αποβολή
- 19 ($t=2,804, p=0,008$) Αγχώνομαι όταν φίλοι μου που είναι τώρα στο γυμνάσιο μου λένε πως οι μάγκες /μάγκισες αν και δε διαβάζουν έχουν υψηλούς βαθμούς
- 20 ($t=2,125, p=0,040$) Στενοχωριέμαι γιατί τα παιδιά στο γυμνάσιο φορούν ακριβά ρούχα και παπούτσια, που οι δικοί μου γονείς δεν μπορούν να μου αγοράσουν.
- 26 ($t=3,607, p=0,001$) Νιώθω πως δε θα υπάρξει πρόβλημα με την αποδοχή μου από τα άλλα παιδιά

... που σημαίνουν...

- Μετά το τέλος του προγράμματος το άγχος του αποχωρισμού με τους συμμαθητές μειώνεται.
- Εμπιστοσύνη πως θα τα καταφέρουν στις σχέσεις τους με τα νέα παιδιά.
- Μικρότερο άγχος σε σχέση με την αρχή του προγράμματος καταγράφηκε και στον τομέα της βαθμολογίας και των επιδόσεων γενικότερα.
- Η έγκυρη ενημέρωση διαλύει τους μύθους.
- Μικρότερο άγχος για τις αποβολές.

Αποτελέσματα σε κάθε κατηγορία

	<u>Μέσες Επιλογές</u>	<u>Τυπικές Αποκλίσεις</u>
<u>Αρχή Προγράμματος</u>		
Εκπαιδευτικοί	3,17	0,94
Βαθμολογία	2,75	0,58
Απαιτήσεις	3,36	0,62
Κοινωνικά	2,52	0,63
Σχολικά	2,31	0,77
<u>Τέλος Προγράμματος</u>		
Εκπαιδευτικοί	3,08	0,89
Βαθμολογία	2,44	0,66
Απαιτήσεις	3,52	0,75
Κοινωνικά	2,28	0,51
Σχολικά	2,03	0,82

Μεταφράζοντας τα αποτελέσματα

- Η ιεράρχηση των επιλογών των παιδιών δεν τροποποιήθηκε παρά την εμπλοκή τους στο πρόγραμμα
- Την υψηλότερη προτίμηση που μεταφράζεται και ως υψηλότερο άγχος, συγκέντρωσε η κατηγορία Απαιτήσεις και ακολούθησαν με σειρά οι κατηγορίες Εκπαιδευτικοί, Βαθμολογία, Κοινωνικά και τέλος η κατηγορία Σχολικά.
- Στις κατηγορίες Βαθμολογία, Κοινωνικά και Σχολικά καταγράφηκαν μικρότερες μέσες τιμές στο τέλος του προγράμματος οι διαφορές μάλιστα βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές (Βαθμολογία $t=3,70$, $p=0,001$, Κοινωνικά $t=3,56$, $p=0,001$, Σχολικά $t=3,34$, $p=0,002$).

Αρχή: Συναισθημα, δύναμη & πίστη στον εαυτό

	M.O.	T.A.
Όπως τα κατάφεραν τα άλλα παιδιά με τις απουσίες τους θα τα καταφέρω κι εγώ	4,37	1,23
Μπορώ να γράφω πολύ καλά στα διαγωνίσματα	4,26	0,73
Πρέπει να δώσω εξετάσεις για να πάρω τα πτυχία στην ξένη γλώσσα	4,26	1,33
Όπως σε όλους τους καινούριους χώρους έτσι και στο γυμνάσιο που θα πάω, θα χρειαστώ λίγο χρόνο μέχρι να μάθω το κτίριο, αυτό όμως δεν είναι σπουδαία δουλειά	4,23	1,23
Δε θέλω να νιώθω την πίεση των πρόχειρων διαγωνισμάτων	4,02	1,14
Θα πρέπει να συμπεριφέρομαι διαφορετικά από ότι στο δημοτικό	4,00	1,33
Πρέπει να πάρω σοβαρές αποφάσεις για το επάγγελμα που θα κάνω	3,98	1,24
Μπορώ να τα καταφέρω μια χαρά στις σχέσεις μου με τα άλλα παιδιά	3,95	1,09
Θα στενοχωριέμαι όταν σκέφτομαι πως θα χωρίσω με κάποια παιδιά από την τάξη μου	3,93	1,16
Έμαθα πως θα πρέπει να βολεύω φροντιστήρια και διάβασμα των μαθημάτων του σχολείου στο χρόνο του απογεύματος	3,81	1,42

Τέλος: Συναίσθημα, δύναμη & πίστη στον εαυτό

	M.O.	T.A.
Μπορώ να τα καταφέρω μια χαρά στις σχέσεις μου με τα άλλα παιδιά	4,50	0,83
Όπως τα κατάφεραν τα άλλα παιδιά με τις απουσίες τους θα τα καταφέρω κι εγώ	4,43	1,19
Πρέπει να πάρω σοβαρές αποφάσεις για το επάγγελμα που θα κάνω	4,38	1,13
Μπορώ να γράφω πολύ καλά στα διαγωνίσματα	4,33	0,90
Νιώθω πως δε θα υπάρξει πρόβλημα με την αποδοχή μου από τα άλλα παιδιά.	4,33	0,93
Πρέπει να δώσω εξετάσεις για να πάρω τα πτυχία στην ξένη γλώσσα	4,12	1,37
Όπως σε όλους τους καινούριους χώρους έτσι και στο γυμνάσιο που θα πάω, θα χρειαστώ λίγο χρόνο μέχρι να μάθω το κτίριο, αυτό όμως δεν είναι σπουδαία δουλειά	4,00	1,55
Έμαθα πως θα πρέπει να βολεύω φροντιστήρια και διάβασμα των μαθημάτων του σχολείου στο χρόνο του απογεύματος	4,00	1,25
Δε θέλω να νιώθω την πίεση των πρόχειρων διαγωνισμάτων	3,88	1,19
Θα πρέπει να συμπεριφέρομαι διαφορετικά από ότι στο δημοτικό	3,83	1,31

Συζήτηση αποτελεσμάτων (1)

- Το πιλοτικό πρόγραμμα που υλοποιήσαμε κρίνεται επιτυχημένο καθώς:
- Διέλυσε τις επηρεασμένες από το περιβάλλον των παιδιών αναπαραστάσεις για το γυμνάσιο γνωστές και ως «ιστορίες τρόμου» (Delamont , 2001) μέσα από την υπεύθυνη ενημέρωση και την παροχή εμπειριών.
- Διατήρησε την αισιοδοξία των μαθητών μας για το νέο περιβάλλον στο οποίο πρόκειται να κάνουν μια νέα αρχή.
- Έφερε σε επαφή εκπαιδευτικούς των δύο βαθμίδων, οι οποίοι μοιράστηκαν εντυπώσεις, εμπειρίες και πληροφορίες, ξεκινώντας ένα κεφάλαιο συνεργασίας
- Έφερε πιο κοντά μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς του σχολείου μας οδηγώντας τους σε διαδικασίες διαλόγου και κατανόησης της θέσης του άλλου, δίνοντας ένα διαφορετικό τόνο στην πραγματικότητα του σχολείου μας.

Συζήτηση αποτελεσμάτων (2)

- Το πρόγραμμα παρέμβασης οδήγησε σε σημαντική μείωση του άγχους των μαθητών πάνω σε θέματα του σχολείου, δημιουργίας νέων φίλων και βαθμολογίας. Δεν κατάφερε ωστόσο να απαλύνει το άγχος α) για τους πολλούς εκπαιδευτικούς και τις απαιτήσεις τους και, β) για τις απαιτήσεις – υποχρεώσεις που έχουν φορτωθεί (πτυχία ξένων γλωσσών, επαγγελματικές αποφάσεις, βαθμολογία).
- Οι διαφορετικές αντιλήψεις γονέων, εκπαιδευτικών, μαθητών θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με διάλογο χωρίς να υπάρχουν απορρίψεις. Επιβάλλεται συνεπώς να υπάρχει σεβασμός προς τις απόψεις του άλλου από όλους τους εμπλεκόμενους στο διάλογο.

Μετάβαση: Σύγκρουση συναισθημάτων

- Ένα ξεκίνημα αποτελεί μια νέα αρχή, κρύβει ελπίδα!
- Ένα άσχημο ξεκίνημα είναι πιθανό να επηρεάσει αρνητικά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, να δυσκολέψει την πραγματοποίηση νέων φιλικών σχέσεων και να καταστήσει τον έφηβο ευάλωτο σε ψυχικές ασθένειες (Akos, Queen & Lineberry, 2003).
- Προτείνουμε τη θεσμοθέτηση της διαδικασίας ομαλούς μετάβασης προς το γυμνάσιο προκειμένου να εξασφαλιστούν όλα τα εχέγγυα για επιτυχημένη φοίτηση στο γυμνάσιο.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Επικοινωνία

Βασίλης Κωτούλας - vaskotoulas@sch.gr

Γιάννης Σαμαράς - ioasamaras@sch.gr

Ελπίδα Μπασδέκη - mpasdelpi@yahoo.gr

Λεωνίδας Ζησόπουλος - leonzisopoulos@sch.gr

5^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας – 5dimkard@sch.gr